

van onze Maatschappij te veel tijd opofferen aan het vermaak. Ieder moge de hand in eigen boezem steken en velen zullen moeten erkennen de waarheid van mijn bewering. Ik ben van oordeel dat van nu af aan de namiddag van den eersten dag geheel aan ernstige bezigheid moet zijn gewijd.

Bescheiden bied ik deze gedachten aan het Hoofdbestuur en aan de recipieerende afdeling ter overweging aan.

Den Heer JB. VAN GEUNS hoop ik bij deze gelegenheid aan mijn zijde te zien. Immers het opofferen van pret ten einde voor ernstige zaken tijd te winnen zal het „prestige onzer Maatschappij” verhoogen en zeer bevorderlijk zijn aan een „goeden gang van zaken”.

Beerta, 25 Mei 1903.

B. SLINGENBERG.

DE DOCTORSTITEL VOOR ARTSEN.

Een onlangs in *Janus* verschenen artikeltje van Dr. ULECIA te Madrid (*Janus* 15 Janv. pg. 33) deelt eenige „Cosas d'España” mee, die, naar ik meen, wel de aandacht verdienen.

Wij lezen daar dat het onderwijs in de historia medicinae, als academisch leervak, in Spanje zeer oud is. En verder dat in Spanje twee titels bestaan die den medicus machtigen tot uitoefenen van praktisch. De eene titel is die van Licenciado, licencié, een titel langs den gewonen academischen weg verkregen; aan dien titel is de artsbevoegdheid verbonden.

Om bovendien den anderen titel, dien van Dr. med., te verkrijgen, is het noodig, dat de aspirant nog een jaar studie wijdt aan de vakken door Dr. ULECIA aldus genoemd en gerangschikt: Geschiedenis en kritiek der geneeskunde, Biologische chemie, Anthropologie, Experimenteele Psychologie.

Deze vakken schijnen alleen te Madrid onderwezen te worden, want slechts dáár is de doctorstitel verkrijgbaar. En alleen hij die den doctorstitel bezit is tot Professor benoembaar.

Mij dunkt voor ons die nog steeds voor de quaestie staan, hoe behooren, naar onze meening, artsen tot den door hen begeerden doctorstitel te worden toegelaten, ligt in die Spaansche regeling wel iets dat der overname waard is.

Men brengt ten onzent de klassieke opleiding in miscrediet, kortwiekt die ten minste zeer. Men beweert dat al de tijd door den a. s. medicus aan Grieksch, Latijn, etc. besteed, beter kon besteed worden. Goed of liever niet goed. Er is stellig veel tegen onze tegenwoordige gymnasiale opleiding in te brengen. Daar is in dezen veel over en weer geschreven. Ik wil daar niet op in gaan. Naar ik meen is vrijwel aangenomen dat het gymnasium in zijn tegenwoordigen toestand even onvoldoende is voor de vorming van den modern-practischen arts, als de H. B. S. ongeschikt tot de vorming van den a. s. medischen geleerde, of wil men liever, ongeschikt als grondslag van een breede wetenschappelijke ontwikkeling.

Wij staan nu voor de vraag, hoe dien artsen, die de H. B. S. volgden en voor het meerendeel dien grondslag eener breed opgevatte vorming hebben gemist, tóch de weg tot den doctorstitel kan geopend worden. Mij dunkt die weg moet logisch aangelegd, en niet tē moeilijk zijn, ook niet door de spits-

roede van examina in propaedeutische vakken loopen. Aan den anderen kant mag die titel, waarvan de waardeering, zooals Prof. STRAUB in zijn bekend artikel dienaangaande terecht zegt, „dreigt verloren te gaan tot groote schade van het hooger onderwijs in de geneeskunde en van de wetenschappelijke vorming der geneeskundigen” toch ook geenszins om niet worden weggeschonken.

Wie zich met het „epitheton ornans *doctor*” wil sieren, mag zich wel wat moeite getroosten. Dat is billijk, de ouderen kregen dien ook niet te geef. Juister gezegd de hoogste, de wetenschappelijke titel behoort alleen aan hem, die niet alleen aan de practische eischen heeft voldaan, maar tevens kennis heeft genomen van de ontwikkeling en de filosofie van zijn studievak, van de verhouding der geneeskunde tot de andere wetenschappen. Noem niet „doct(i)or” hem, die niet eens „doctus” is. Dit is m. i. een onafwijsbare eisch, een doctor *medicinae* behoort historisch-kritisch, behoort filosofisch ontwikkeld te zijn. Hij moet niet alleen het standpunt van heden, maar ook de wording uit het verleden kennen. Daardoor alleen kan hij uit het gewarrel der gaande en komende meeningen met reden kiezen, wetende dat de medische wetenschap van heden niet minder haar dogma's heeft, dan zij die vroeger had.

Ik meen dus dat kennis der historie van zijn vak gevorderd mag, neen moet worden, van den arts die den doctorstitel begeert.

Ik zal niet veel woorden verspillen over de waarde van de historie, filosofisch opgevat, als element tot vorming van den wetenschappelijken medicus. De pleidooien over deze kwestie zijn afgeloopen. De uitspraak is geschied. De coryphaeën der medische wetenschap hebben — evenals die in andere wetenschappen 1) — de onontbeerlijkheid der historie voor de wetenschappelijke vorming aangenomen. Wie dat nog betwist kan zich voor gezegd houden, dat hij op een overwonnen standpunt staat.

In de wetgevingen in Duitschland en Frankrijk, het medisch onderwijs betreffende, is of wordt de historie, als academisch leervak, aan steeds meer universiteiten weder ingevoerd. Ook in Amerika, in Italië, zelfs — in Engeland en Rusland. In Berlijn is men nu zoover gekomen, dat men, naast het algemeen onderwijs in de *historia medicinae* door den bekenden Prof. PAGEL, voor het zomersemester 1903 nog aangekondigd ziet, *capita selecta* door Prof. SCHWENINGER, historie der verloskunde door Prof. NAGEL en historie der chirurgie door Prof. KÖHLER.

Het gaat werkelijk vooruit. Het is nog wel niet zoo fraai als een, niet als historicus bekend, jong schrijver, Dr. KARGER (*Münch. med. Wochenschr.* 12 Mei j.l.) in den aanhef van zijn artikel over „*Uebertreibungen in der Medizin*”, niet zonder overdrijving beweert: „Mit Recht wird die Geschichte der

1) In het Internationaal Congres der historische wetenschappen onlangs te Rome gehouden, is in een motie door de Sectie geschiedenis der wetenschappen uitgebracht, nog eens met nadruk gewezen op de plaats, die deze historie in het onderwijs der wetenschappen: (wis- en sterrekunde, physica en chemie, natuurlijke historie, geneeskunde) toekomt. Die motie wordt ter kennis der betreffende autoriteiten gebracht.

Medizin, deren Studium allzulange vernachlässigt war, *jetzt wieder in ihrer vollen Bedeutung gewürdigt*", maar wij gaan dan toch vooruit.

Het was dan ook al te bar. Wel eenigszins begrijpelijk, maar toch te bar. De uitsluiting der historie in de geneeskunde was de reactie na haar eeuwenlange almacht. Het was het verzet tegen de vroegere onfeilbaarheidsverklaring der voorvaderen. Na de vergoding moest de verguizing komen. Maar nu maakt in de schommeling der meeningen de naald der balans een doorslaande beweging naar de oude zijde. Men is gaan begrijpen dat wie de historie uitsluit met haar de ervaring de deur wijst.

Wie nu de wetenschappelijke literatuur van het buitenland regelmatig volgt, staat verbaasd over den steeds wassenden toevloed der artikelen over historie, en de steeds grootere beteekenis, die haar wordt toegekend. Merkwaardigerwijze is het vooral het jongere geslacht dat allerwege van die sympathie doet blijken. Het is gaan gevoelen, dat de opleiding van den medicus te eenzijdig, te veel uit het heden geput, voor het heden berekend, te veel mathematisch-materialistisch was. Wij weten het, de vakken van onderwijs, waarin de student wordt opgeleid zijn noodig als brood, maar wij herhalen het woord, dat de mensch bij brood alleen niet leven kan. De ethische, de poëtische, de philosophische factor, de „*pietas*” of wil men de „*religio medici*”, ontbreekt als integreerend deel van het onderwijs. En deze zuurdeesem behoort toch het materialistische brood te doordringen.

De klassieke opleiding kon, eenigermate althans, die elementen verschaffen, ten minste den weg er toe wijzen. Maar, waar bij onze grieksch- en latijnlooze artsen de band met het verleden ontbreekt, ken ik slechts één middel, de philosophisch begrepen historie, die ten deele nog, het betreuenswaardig tekort kan aanvullen.

De *historia med.* geeft den niet klassieken arts langs een anderen weg een blik op het verleden, op andere beschavingsvormen. Het doet hem stelsels en meeningen kennen die eens heerschten en nu nog tot de ondergrondse stroomingen in de wetenschap behooren. Zij doet hem tot zijn verbazing meeningen ontdekken, die de oudste gedachten in de therapie beheerschten en die in onzen tijd bezig zijn zich opnieuw te belichamen.

Buiten de historie is het m. i. den student niet mogelijk zijn leerboeken goed te begrijpen. De wetenschappelijk gevormde arts behoort immers de herkomst en de beteekenis te vatten van dagelijksche termen als *katarrh*, *dyskrasie*, *revulsie*, *derivatie* en duizend anderen, die hun geschiedenis hebben. Meer nog. Hij behoort van het *vitalisme*, van *humoraal-pathologie* — *Galenisme* —, van *solidair-pathologie* enz. enz. begrip te hebben. Hoe zal hij anders kunnen vatten, dat het *neo-vitalisme*, het *neo-galenisme* krachtiger wordende stroomingen zijn, die zich in de wetenschap weer naar boven dringen?

Zonder historie begrijpt de arts niet alleen niet, wat was, maar evenmin wat komen zal. Het is de historie die bevruchtend werkt, en uit oude ideeën nieuwe ontdekkingen voorbereidt. Het is de historie die oude dwalingen doet kennen en er voor waarschuwt. Het is de historie alleen die een blik geeft op de vroegere literatuur en vrijwaart tegen eindelooze herhaling van fouten, zoowel als van, al of niet vergeten, waarheden. Want van de naieve (!), als nieuwe vinding aangeboden, herhalingen in de geneeskunde, waardoor nog

eens en nog weer eens gezegd wordt wat reeds vroeger, en vaak beter, was gezegd, van de *enorme arbeidsvermorsing* die dagelijks in de, al te rijkelijk vlietende, literatuur plaats vindt, heeft de historielooze eenvoudig geen besef.

Toch is dat begrip een eisch dien men moet stellen aan den wetenschappelijk gevormden arts.

En het is daarom dat ik volkomen onderschrijf de woorden van Prof. STRAUB, wanneer hij zegt: „De rijkdom van de stof, die de studenten in de geneeskunde moeten verwerken, de verantwoordelijkheid, waarvoor zij als artsen dadelijk zullen komen te staan, zijn oorzaak dat bij onderwijs en studie aan de voorbereiding van het praktische werk veel aandacht en tijd geschonken wordt, die van de wetenschappelijke vorming afgaat. Deze africhting moge voor de eerste jaren der practijk een voordeel zijn, op den duur is de wetenschappelijk gevormde, critisch en principieel zijn waarneming aan de theorie toetsende arts de meerdere van den in de lijnen zijner leermeesters loopende. Er zit in de voorbereiding van het proefschrift een krachtige werking, die deze haast onvermijdelijke praktische africhting compenseeren kan. Het proefschrift leert hoe wetenschap wordt gemaakt en behoedt voor het gevaar dat de wetenschappelijke critiek in de sleur der practijk verloren zal gaan”.

Het is daarom ook dat ik het desideratum-*STRAUB* zou willen uitbreiden en zeggen: wend voor een enkele maal den blik naar het Spaansche program van onderwijs en geef den doctorstitel niet langer aan artsen, die geen blijk hebben gegeven die basis van elementaire kennis te bezitten, die ook in alle andere faculteiten terecht voor den titel gevorderd wordt. Nog eens, voor den, tegenover andere faculteiten in dit opzicht misdeelden, onclassieken arts, is de historie het eenige surrogaat dat zijn gebrek nog eenigermate vergoedt.

Maar dat surrogaat, dat van theoretischen aard is en dat geen extra studiejaar vordert, is, met het proefschrift, voor den *doctor medicinae* dan ook een minimum van eisch.

H. F. A. PEYPER.

BERICHTEN.

BUITENLAND.

PARIJS. — **Priesters bevoegd als arts en apotheker.** Het zal menig arts en apotheker, maar ook menig priester verbaasd hebben, te vernemen, dat de priesters in Frankrijk eigenlijk tót zekere hoogte bevoegd zijn, als arts en apotheker op te treden. DE *PRESSENCÉ* heeft dit in zijn wetsontwerp tot scheiding van Kerk en Staat als art. 5 opgenomen de opheffing van het Keizerlijk besluit van 8 Vendémiaire XIV, behelzende eenige vrijgevheden ten gunste der priesters, wat betreft de wet op de uitoefening der genees- en heelkunde, en van de Ministerieele beschikking van 3 Pluviôse X, bevattende bepalingen, in hoeverre hun de uitoefening der artaenijbereidkunst kan worden toegestaan (*Gazette médicale de Paris*).

GERA. — **Bloedige strijd.** Nog altijd heerscht te Gera de zoogenaamde werkstaking der artsen. Eén hunner heeft wegens belediging van